

Nuo žuvų turgaus iki verslumo

Nuo XVI a. pab. iki pat Pirmojo pasaulinio karo Šilutę lydėjo vienintelis įvaizdis – miestelis, kur vyksta milžiniški turgūs. Turgūs sutraukdavo žmones iš viso Nemuno žemupio ir Kuršių marių baseinų, Žemaitijos ir kt. XX a. pr. veikė specializuotos turgavietės: žuvų, grūdų, daržovių ir sviesto; kiaulių ir medienos, įvairių amatininkų. Žuvimi ir šienų dažnai prekiauta tiesiai iš valčių. 1912 m. duomenimis į savaitinį Šilutės turgų atvykdavo apie 6 tūkst. žmonių, 2 tūkst. vežimų, atplaukdavo 120 burvalčių.

Permainos gyvenvietės plėtroje įvyko XIX-XX a. sandūroje. Naujasis dvaro savininkas Hugo Šojus (Scheu), šilutiškių šiandien vadinamas miesto mecenatu, bendruomenei nemokamai perleido didelius dvaro žemių plotus, dalį jų pardavė privatiems asmenims. Buvusiose dvaro žemėse iškilo reikšmingi administraciniai, bendruomeniniai pastatai, statiniai: apskrities ligoninė, mokykla, paštas, gaisrinė, bažnyčia, koplyčia, uostas, siaurasis geležinkelis ir kt.

Miestelyje nuolat didėjo amatininkų: 1680 m. jų buvo 29, 1754 m. – 38, o XX a. pr. – per 80. Amatininkų gausumu išsiskyrė batsiuviai, kailiadirbiai ir puodžiai, vėliau – mėsininkai ir siuvėjai. Nuo XX a. pr. amatininkai, nukonkuruoti fabrikinų gaminių ir didmenininkų, įsitvirtino paslaugų ir mažmeninės gamybos rinkoje. Metų naujovės į rinką atvedė specialistus: dantistus, laikrodininkus, fotografus, elektrikus, radijo remontininkus, automobilių mechanikus, vandentiekio meistrus. Šilutėje 1943 m. įregistruotos dvi savo paslaugas siūliusios automobilių vairavimo mokyklos, kelionių agentas ir masažistas.

Vieni iš didžiausių paslaugų teikėjai Šilutėje buvo užkeigos, smuklės, restoranai ir viešbučiai. Nedidelių užkeigų gyvenvietėje 1922-1943 m. būta nuo 12 iki 21, iš jų vien turgavietėje – apie 10. Iš viešbučių ir restoranų savo prabanga išsiskyrė „Germania“, „Kaiserhof“, „Deims“. Šiandien viešbučio ir restorano verslo tradicijas tęsia viešbutis „Deims“ ir kiti.

Miestietiškos prabangos ir naujoviškų prekių paklausa į Šilutę atvedė komersantus, įvairių firmų agentus, skatino parduotuvių kūrimąsi. 1931 m. užregistruota 40 didesnių krautuvių, o 1943 m. – kartu su smulkiais net 139 parduotuvės. Daugiausia būta maisto ir kolonijinių prekių – po 31, mėsos – 11, audinių – 8, statybinių medžiagų – 5 parduotuvės. Šiuo metu Šilutėje veikia 125 įvairių prekių parduotuvės, o seniūnijų centruose ir kaimuose – 76.

Šilutėje 1842 m. pradėjo veikti pirmoji, didžiausia Mažojoje Lietuvoje, sūrių gamykla. Šiandien „Šilutės Rambynas“ priklauso „Žemaitijos pieno“ bendrovei ir puikiai toliau plėtoja pieno produktų gamybos verslą.

Šilutės durpių kraiko fabrikas, įkurtas 1882 m., buvo viena seniausių, žinomiausių ir sėkmingiausiai veikusių įmonių. Jos produkcija buvo siunčiama į Vokietiją, Lenkiją ir kt. Pasaulinėje parodoje St. Luise (JAV) 1904 m. įmonės produkcija buvo įvertinta aukso medaliu, užėmė pirmas vietas Berlyno, Miuncheno, Bremeno ir kt. parodose. Šiuo metu durpių bendrovė „Klasmann-Deilmann“ yra ekonomiškai stipri, viena sparčiausiai tobulėjančių įmonių Šilutėje, parduodanti savo produkciją visame pasaulyje.

Greta uosto veikė savo gamybos mastais išsiskyrusi lentpjūvė, kurios apdirbta miško medžiaga eksportuota per Klaipėdos uostą. Medienos Pamario krašte užauginama nemažai, nes bendras Šilutės urėdijos ir privačių miškų plotas (su dalimi Klaipėdos rajono ir Pagėgių savivaldybių) yra 53,8 tūkst. ha. Tradicijos tęsiamos ir šiandien – stiprios bei puikiai konkuruojančios bendrovės yra „Šilutės baldai“, „Germanika“, kurių produkcija žinoma visame žemyne.

Šilutėje 1907 m. buvo pastatytas dujų fabrikas, kurio gaminamomis dujomis buvo apšviečiamos visuomeninės įstaigos, gatvės. 1924 m. įsteigta Šilutės elektros stoties bendrovė. 1938 m. nurodoma Šilutėje buvus 17 pramonės įmonių, kuriose dirbo 295 žmonės. Lietuvos Respublikos Statistikos departamento duomenimis 2016 m. dirbančių Šilutės rajono savivaldybės gyventojų buvo 14,1 tūkst.

Pirmoji bankinė įstaiga – Šilutės kredito unija – pradėjo veikti 1865 m. 1902 m. įsteigta apskrities taupomoji kasa. Vėliau minimi veikę 5-6 bankai bei jų skyriai. Šiandien Šilutėje veikia 4 bankai, o Šilutės kredito unija turi net 11 kasų visose seniūnijose.

Šilokarčemoje 1718 m. atidaryta pašto stotis, kurios architektūra žavi ir šiandien.

Ypatingą pokytį susisiekimo srityje įnešė 1875 m. pro Šilutę nutiestas geležinkelis, kuris išvystė krovinių, prekių pervežimą, skatino vietinę pramonę. Šiuo metu pro Šilutę vyksta traukiniai

tarptautiniu maršrutu Kaliningradas-Klaipėda-Maskva („Merkurijus“) ir Lietuvos teritorijoje maršrutu Klaipėda-Pagėgiai-Radviliškis.

Nuo 1872 m. pradėtas plentų tiesimas iš Šilutės į svarbiausias aplinkines gyvenvietes suformavo kokybišką akmenimis grįstų kelių tinklą, kur šiuo metu visi pagrindiniai keliai iki seniūnijų centrų yra asfaltuoti.

Išliko svarbus ir vandens kelias. Šiandien vandens keliai tarnauja pramogai, turistams: išplėsta, rekonstruota ir įrengta naujų prieplaukų Šilutėje, Rusnėje, Uostadvaryje, Kintuose, Minijos kaime. Kuršių mariomis greitai pasiekiami Neringą, jos gyvenvietes, Klaipėdą, jėgos aitvarų entuziastų pamėgtą Ventę, Svencelę, Dreverną.

Savivaldybės teritorijoje iš viso teisinį statusą turinčių ir veikiančių įmonių (statybos, transporto, žuvies gaudymo ir apdorojimo, aptarnavimo sferos ir kt.) yra 1824, iš jų:

verslo įmonių – 1259;

gyventojų, dirbančių pagal individualią veiklą – 782;

gyventojų, dirbančių pagal verslo liudijimus – 1469;

antstolių, advokatų, notarų – 11.

Žemės ūkio ir kaimo verslo valdų yra per 6500, ūkininkų – apie 3400. Vien piena parduoda per 1233 gamintojų, kurie laiko per 11 000 karvių. Auginami taip pat penimi galvijai, avys, ožkos, elniai, danieliai, kiaulės, naminiai (ir dekoratyviniai) paukščiai.

Nepriklausomybės metais (nuo 2004 m.) įgyvendintų melioracijos projektų vertė Šilutės krašte siekė per 10 mln. eurų, o Šilutės rajono savivaldybė, vietos bendruomenės sėkmingai įgyvendino pagal savo užsibrėžtus strateginius tikslus projektus iš įvairių Europos Sąjungos fondų už 43 mln. eurų ir dar iki 2022 m. pasirengė vykdyti projektus už maždaug 60 mln. eurų.

Romualdas Eglinskas ir
Šilutės Hugo Šojaus muziejaus informacija
2017